

Makale tarihçesi: Alındı: 1 Şubat 2017

ÇEVİRİ:

Bir güvensizlik ülkesi olarak Türkiye'nin mültecileri, Suriyeliler ve Türk mülteciler

İbrahim Sirkeci[▲]

Özet

Doğu ve güney komşuları üzerinde gelen göç akınlarının ve üye ülkeler arasındaki göçlerin artışıyla Avrupa Birliği (AB) en büyük krizlerinden birini yaşamaktadır. Avrupa'daki en ana tartışma konuları arasında Avrupa'ya göçü ve AB içindeki göçü sınırlamak ve üye ülkeler arasında mülteci kotası ve külfet paylaşımına yapılan itirazlar yer aldı. Bu krizde Türkiye anahtar ülke olarak ortaya çıktı ve ülkedeki büyük Suriyeli mülteci nüfusu ve bu nüfusun Avrupa'ya gitmesini engellemesi karşılığında vaat edilen milyarlarca Avro nedeniyle tartışmaların odağında yer aldı. Suriye krizi 4,8 milyon mülteci yarattı ve 2016 yılı sonu itibariyle bunların 2,8 milyonu Türkiye'de ikamet etmekteydi. Suriyeli mültecilere karşı cömert tavrıyla Türkiye güvenli bir ülke olarak tescil edilmiş oldu. Bu, hikayenin daha karanlık bir başka yüzünü gölgelemektedir. Çünkü aynı ülkenin vatandaşları 1980 askeri darbesinden bu yana milyonu aşkın sığınma başvurusu yaptılar. Ülkenin bugünkü şartları ve yeni veriler, Türkiye'den AB'ye yönelen daha çok mülteci akını olacağını gösteriyor.

Anahtar kelimeler: Suriyeliler; uluslararası göç; mülteciler; Türk mülteciler; sığınmacılar; Avrupa.

Giriş

NATO genel sekreteri Jens Stoltenberg, 18 Kasım 2016'da Türkiye'deki başarısız darbe girişimi ve takip eden aylardaki tutuklama, soruşturma ve işten çıkarmaları takiben "NATO komuta zincirinde çalışan bazı Türk subayların buldukları ülkelerde sığınma başvurusu yaptıklarını" söyledi.¹ Avrupa Birliği (AB) üye ülkeler arasında ve doğu ve güney komşuları üzerinden gelen göç akınlarının artışından dolayı en büyük krizlerinden birini yaşıyorken bu, ateş

[▲] Prof. Dr. İbrahim Sirkeci, Regent's Üniversitesi Londra, Regent's Ulusötesi Araştırmalar Merkezi, İşletme ve Yönetim Fakültesi, Inner Circle, Regent's Park, Londra, NW1 4NS, Birleşik Krallık.
E-posta: sirkeci@regents.ac.uk.

Bilgilendirme: Bu makale *Migration Letters* dergisinin 14. Cilt, 1. Sayısında yayınlanmış olan orjinal metnin Türkçeleştirilmiş halidir. Bkz. Sirkeci, I. (2017). Turkey's refugees, Syrians and refugees from Turkey: a country of insecurity. *Migration Letters*, 14(1), 127-144. <http://www.tplondon.com/journal/index.php/ml/article/viewFile/788>. *Migration Letters* dergisine tercüme ve yeniden yayın izni için teşekkür ederiz.

¹ <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/18/turkish-officers-seeking-asylum-after-failed-coup-nato-chief-jens-stoltenberg>. Erişim:18/11/2016.

körükle gitmek anlamına geliyor. 2016'da İngiltere'de AB'den çıkış referandumu ve buna ilişkin tartışmalar AB'den İngiltere'ye gelen göçlerin sınırlandırılması üzerine odaklanırken, AB'nin orta ve doğu Avrupadaki üyeleri mülteci kotası ve külfet paylaşımına itiraz ediyorlardı.²

Suriye Krizi ülke içinde ve dışında milyonlarca insanın yerinden olmasına yol açtı (Yazgan vd., 2015). 2016 sonu itibariyle, 2 823 987'u Türkiye'de olmak üzere, en az 4 810 710 Suriyeli yurtdışındaydı ve mülteci³ olarak kaydolmuştu (BMMYK, 2016). Bunların 494 411'i kamplarda yaşarken geri kalan büyük çoğunluğu kamplar dışında ve büyük oranda kendi imkanlarıyla yaşamaktalar. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) göre, 1 177 914 Suriyeli Avrupa'da sığınma başvurusunda bulundu ve bunların üçte ikisi, Almanya (449 770), Sırbistan ve Kosova (314 852), İsveç (109 664) ve Macaristan'da (76 116) gerçekleşti.

Türkiye, uluslararası nüfus hareketleri açısından yakın zamana dek bir köken ülke olarak bilinmekteydi ve bu yüzden burada "güvensizlik ülkesi" olarak tanımlanıyor. Halihazırda ise 2016 itibariyle nüfusunun yaklaşık yüzde 4 kadarı mülteci, yüzde 2 kadarı yabancı ülke doğumlu mülteci olmayan göçmenlerden oluşan bir ülke olarak Türkiye'ye "güvenli ülke" diyebiliriz. 2016 yılı Aralık ayı sonu itibariyle Türkiye'de kayıtlı 2.823.987 Suriyeli mülteci bulunuyordu (GİGM, 2016). Bu yerinden edilmiş Suriyeli nüfusun yaklaşık yüzde 55'ine tekabül eder. Türkiye aynı zamanda Suriyeliler dışında 300.000 mülteci barındırmaktadır.⁴

Bu gelen göçmenler uluslararası geçici koruma hukuku çerçevesinde kayıt altına alınırken, Türkiye *güvensizlik ülkesi* olmayı da bırakmadı. Hala Türk vatandaşlarının yüksek sayılarda yurt dışına göç ettiğini ve bunlar arasında mültecilerin de olduğunu biliyoruz (Bkz. Genç & Öner, 2016). Ayrıca Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya ve İsviçre gibi ülkelerde büyük diaspora nüfusları da mevcuttur (Sirkeci vd., 2015).

Bu makalede son zamanlarda Türkiye'de artan güvensizliğin yarattığı dışı göç baskısı, Türk vatandaşları tarafından yapılmış sığınma başvuruları üzerinden tartışılmaktadır. Bu nüfus akımları, göç ağları, yasal çerçeveler ve siyasi algıları takip ederek Türkiyeli göçmenlerin geleneksel olarak gittiği göç ülkelerine yönelmektedir. Aynı zamanda güvenlik ülkesi olarak Türkiye'ye gelen Suriyelilere ilişkin güncel istatistikler de sunulmaktadır.

Makalede Türkiye'nin zaman içinde çatışmalara bağlı olarak nasıl güvenlik ülkesi ve güvensizlik ülkesi olmak arasında salındığı ortaya konulmaktadır. Güncel sığınma başvuruları istatistiklerine bakarsak, Türkiye hem sığınmacı

² AB'de külfet paylaşımına dair konuların bir değerlendirmesi için bkz: Thielemann vd. (2010) and Carrera vd. (2015).

³ Bir kaç ülkeyle birlikte Türkiye'nin, 1952 Cenevre Mülteciler Sözleşmesine bölge sınırlaması koyarak Avrupa dışından mülteci almadıklarını belirlemek gerekli. Dolayısıyla Türkiye'deki Suriyeliler resmi olarak geçici koruma rejimine tabiler ve sıklıkla "misafir" olarak adlandırılmaktalar. Detaylar için bkz. Öner & Genç (2015), sf.254-255.

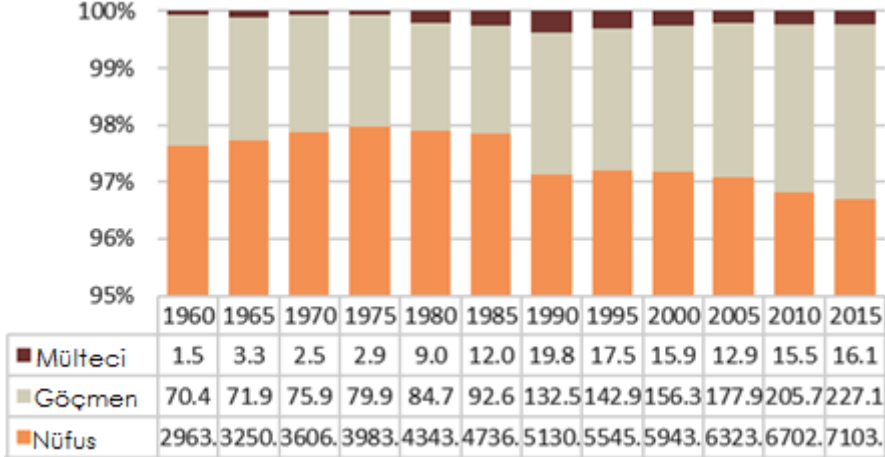
⁴ <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> also http://www.goc.gov.tr/icerik6/uluslararasi-koruma_363_378_4712_icerik. Erişim: 4/10/2016.

alan hem de önemli sayıda sığınmacı yaratan bir görece güven(siz)lik ülkesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Büyüyen sığınmacı akınları ve Türkiye

Dünyadaki toplam uluslararası göçmen nüfusu, yaygın tanım olan 12 ay veya daha uzun süreli ikamet adresini bir ülkeden başka bir ülkeye giderek değiştirmek dikkate alınırsa yaklaşık yüzde 3.4 yani 250 milyona yakındır (Şekil 1). Mülteciler 2016 yılındaki 244 milyon göçmenin küçük bir kesimini oluşturmaktalar. 2016 yaz ayları itibariyle 65,3 milyon yerinden edilmiş toplam nüfusun sadece 21 milyon kadarı mülteciydi ve bu önceki yıl 16 milyon olan sayıya göre önemli bir artışı ifade eder (Sirkeci & Martin, 2016:329; Martin, 2016:305). Son on yılda göç tartışmalarında gördüğümüz düşmanca tavır ve tepkilere rağmen, uluslararası göç hala bir norm değil istisnadır (Martin & Sirkeci, 2017:573). Bu üç aşağı beş yukarı Türkiye için de böyledir. Türkiye’de de, son beş yılda gelen milyonlarca Suriyeliye karşın nüfusun kabaca yüzde 5 kadarı yurtdışından gelen göçmenlerden oluşmaktadır.

Şekil 1. Dünyadaki göçmenler ve göç etmeyenler, 1960-2015 (milyon)

Kaynak: Birleşmiş Milletler, BMMYK, ve Dünya Bankası.

Uluslararası göç 3K tarafından şekillenmektedir: toplumsal sınıflar ve coğrafi bölgeler arasında eşitsizliklerle örüntülenen olumsuz ekonomik koşulları ifade eden **kalkınma açığı** (veya ekonomik açık), özellikle azınlıklar açısından temsiliyet sorunlarının varlığına işaret eden **katılım** (ya da demokrasi) **açığı** ve yüksek doğurganlık oranı ve nüfus artış hızı ile örüntülenmiş **kitle** (ya da nüfus) **açığı**. Bu açıklar ülke içinde coğrafi bölgeler ve toplumsal gruplar arasında ve/veya uluslararası düzeyde ülkeler ve bölgeler arasında görülebilir. İletişim, ulaşım ve haklar alanında yaşanan devrimlerle birlikte yurt dışındaki fırsatlardan haberdar olmanın, uluslararası seyahatin ve

yurt dışında yaşamının kolaylaştığı bir çağda bu 3 açık uluslararası göçün en önemli belirleyicileridir.

Türkiye'deki başarısız darbe girişimi ülkede bu 3 açığın netleşmesine yol açarken Avrupa için de yeni göç dertlerini gündeme getiriyor. Çünkü Türkiye'yi artık 'güvenli ülke' saymak zorlaşıyor ve 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişimi sonrası hayata geçen olağanüstü hal uygulaması ve artan terör saldırıları karşısında çok sayıda Türk vatandaşı ve ülkedeki diğer göçmen ülkeyi terk ediyor. Türk vatandaşları ve ülkedeki göçmenler arasında artan güvensizlik duygusu dışa göç akınlarının artacağını gösteriyor. Bu aynı zamanda, 2006'dan bu yana tersine net göç veren Almanya-Türkiye gibi göç koridorlarında net akışların terse döneceğine de işaret ediyor (Sirkeci & Zeyneloğlu, 2014).

Türk vatandaşlarının hareketliliği, 21. yüzyılın başından bu yana ülkedeki görece refah ve istikrar yanında varolan göç ağları ve göç kültürü nedeniyle hızla artmaktaydı. Türkiye, öte yandan en büyük mülteci alan ülke konumuna geldi. Bu ülkenin coğrafi konumu ile hem Avrupa Birliği'ne hem de çatışma bölgelerine yakınlığı itibariyle şaşırtıcı değil.

Türkiye çok uzun süredir hem göç alan hem de göç veren bir ülke konumunda: 5 milyondan fazla bir nüfusu yurtdışında yaşayan ve 3 milyondan fazla mülteci barındıran ve 1,5 milyon kadar da mülteci olmayan uluslararası göçmen barındıran bir ülke (Pusch & Sirkeci, 2016). 2011'den bu yana, Türkiye'nin göçe dair yasaları ve altyapısı büyük değişiklikler gördü. Örneğin *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu* (no.6458) çerçevesinde yeni bir Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruldu (Sağiroğlu, 2016). Bu arada Türk vatandaşlarına Avrupa'da vizesiz seyahat, külfet paylaşımı ve Geri Kabul Anlaşmasına dair tartışmalar ve müzakereler devam ederken (Sözen, 2016; Genç & Öner, 2016), Türkiye'deki göçmen deneyimini ve göç politikalarını etkileyecek pek çok süreç söz konusudur.

Tarihsel olarak, önemli çatışmalar, eşitsiz kalkınma ve nüfus baskısı Türkiye'den yurtdışına göçü belirlemiştir. Türk vatandaşları, Türkler, Kürtler ve diğerleri başka ülkelerde ekonomik, kültürel ve siyasi güvenlik bulma umuduyla göç etmektedirler (Sirkeci, 2003b). Belli bir andaki göç kabul politikalarına ve uluslararası anlaşmalara bağlı olarak ve göç ülkeleri arasında değişen bir biçimde bu göçmenler, misafir işçiler, aile birleşimi göçmenleri, mülteciler, sığınmacılar, düzensiz göçmenler, ithal gelinler, yabancı öğrenciler, göçmen işçiler, Ankara Anlaşması göçmenleri, ve maceracılar olarak adlandırılabilenlerde. Bu idari kategorileri esas alan pek çok da dönemlendirme yapılmıştır (Sirkeci, 2005a). Bu nüfus hareketleri, işgücü piyasasının dinamiklerine (örn. Martin, 1991; Reniers, 1999), veya Kürt çatışmasına (örn. Sirkeci, 2006a; Başer, 2015), veya evlilik ve aile bağlarına dayanır (örn. Kulu-Glasgow & Leerkes, 2013; Lievens, 1999).

Ancak bütün bu göçmenler –hareketli nüfus- için ortak payda Türkiye'de karşılaşmış oldukları rahatsızlıklar, gerilimler ve çatışmalardır ve bunun bir güvensizlik ortamı olarak algılanmasıdır. Durumu bu biçimde yaşayanlar,

durumu en kolay aşma yolu olarak ayağıyla oy verme yolunu seçerek başka ülkelere gidebilirler. Gidenlerin milyonlarcası geri döndü, geri dönenlerin bir kısmı yeniden yurtdışına göç etti. Ancak bütün bu göç hareketleri bir Türk Göç Kültürü koridorunun oluşmasına yol açtı. Bu koridorlar bazı temel göç ülkelerine yönelirken, zaman içinde Türkiye'ye ve Türkiye'den göç genişledi ve çeşitlendi.

Türkiye, 1980'lerden bu yana, özellikle 1990 ve 2000lerdeki yüksek büyüme hızları ile ciddi biçimde refahını artırdı (World Bank, 2016). Ancak aynı zamanda da Güney ve Doğu'da Kürt azınlıkla uzun süredir devam eden silahlı çatışmadan da muzdarip ve malül oldu. Ancak AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) iktidarı süresince devam eden Kürt azınlıkla ilgili silahlı çatışma (Sirkeci, 2000 and 2003a), yükselen İslamcılık (Kaya, 2015), siyasi kutuplaşma (Dalay, 2015) ve Irak ve Suriye'deki krizlerin olumsuz etkisiyle aynı döneme gelen Türkiye'deki Daes saldırıları (Milan, 2016), ülkenin 2010'ların ortasında yeniden güvensizlik ülkesi olmaya doğru yönelmesine yol açtı.

Türkiye'nin Kürt sorunu en az Cumhuriyet kadar eski (Yeğen, 2007; Sirkeci, 2003b; McDowall, 1996) ve Türkiye'den yurt dışına göçün önemli bir kısmının bununla ilişkili olduğunu söyleyebiliriz (Sirkeci, 2006a). Ancak Kürt sorunu etkisi özellikle 1980'lerden itibaren ve 2000'ler boyunca daha açık seçik hale gelmiştir. Çünkü bu dönemde Türk vatandaşları sanayileşmiş ülkelerde 1,017,358 sığınma başvurusu yaptılar ve bunların ekseriyetini Kürtler oluşturdu (Sirkeci & Esipova, 2013:3). **1960'lar ve 1970'lerde**, genel kitleleşen işçi göçü yanında, Kürtlerin de içinde olduğu pek çok azınlık nüfus ve muhalif solcular yurt dışına göç etti. Bunların bir kısmı misafir işçi bir kısmı işçi ailesi ve öğrenci olarak gitti. 1980 Askeri Darbesi ve 1984 sonrası PKK ile çatışmalar nedeniyle, 1980'lerde Türkiye'de güvensizlik ortamı arttı. Bunun sonucunda, göç etmek isteyen ama gittikçe zorlaşan vize-göçmenlik şartlarını yerine getiremeyenler için sığınma başvurusu yapmak tek seçenek haline geldi.

Ülkenin en büyük diğer güvensizlik kaynağı, Kürt sorunu ile örtüşen kısmen onun içinde kalan Aleviler meselesidir. Aleviler Türkiye'deki heterodoks İslami nüfusun güçlü seküler özellikleri olan ve özellikle orta ve doğu Anadolu illerinde ve güney ve batıdaki kıyı bölgelerinde yoğunlaşmış 20 milyon dolayında nüfusa sahip bir gruptur (Issa, 2017; Dressler, 2013; Massicard, 2013; Shankland, 2003; White & Jongerden, 2003). Kürtlere benzer bir biçimde Aleviler de Türkiyeli diaspora içinde genel nüfus içindeki oranlarından daha fazla yer almaktadır (Sirkeci vd., 2016; Issa, 2017); ve aynı zamanda, 1970'ler ve sonrasında Türkiye'deki aşırı sağ gruplar tarafından hedef alınmışlardır (Kosnick, 2004).

Bugün ise Türkiye 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişimi sonrası yaşanan kitleleşen işten çıkarmalar ve tutuklamalar yanında Irak ve Suriye'de Türk ordusunun askeri hareketleri ve güneydoğuda Kürt gerillalar ile yoğunlaşmış bir çatışma ile malüldür. Siyaset ve yönetimde Kürt ve Alevi temsilinin yokluğu Kürtlerin ve seküler kesimlerin umutsuzluğunu artırarak yabancılaşmalarına neden olmaktadır. Temmuz 2016'dan bu yana ülke

olağanüstü hal ile yönetilmektedir ve 22 Kasım 2016 itibarıyla, 12 kanun hükmünde kararname ile darbe girişimi ile ilişkileri olduğu iddiasıyla 80 binden fazla insan işinden olmuş, aralarında 15 üniversitenin de bulunduğu 2600 örgüt kapatılmış, soruşturulan 96 bin şüpheliden 39,378'i tutuklanmıştır. Bunlar bugün Türkiye'deki demokrasi açığının temel unsurlarını oluşturmaktadır.

Katılım açığı (demokratik açık) Türkiye'den yurt dışına göçün temel nedeni gibi görünse de kalkınma açığı ve kitle açığı da (demografik açık) önemli rol oynamaktadır. Örneğin Türkiye, 2015 yılında eşitsizlik göstergelerinden biri olan Gini indeksi itibarıyla OECD ülkeleri arasında son dörtte yer almıştır: nüfusunun yaklaşık yüzde 20'si yoksulluk sınırının altındadır. Bu 1990'lara göre yüzde 3 daha yüksek bir orandır. Aynı zamanda Türkiye'deki en zengin yüzde 10'luk nüfus en yoksul yüzde 10'un 15 katı daha yüksek bir gelire sahiptir (Keeley, 2015). Bölgeler arası sosyo-ekonomik kalkınma eşitsizlikleri de devam etmektedir (Gül & Çevik, 2015), ki bu eşitsizliklerin göç olasılığını artırdığını biliyoruz (Sirkeci vd., 2012). Türkiye'deki kitle açığı ya da demografik açık doğurganlık hızındaki ve göç hızlarındaki bölgeler arası farklar ile şekillenmektedir (Ediev & Yücesahin, 2016:382). Türkiye'nin toplam doğurganlık hızı 2.17 iken bu hız AB ülkelerinde 1.57'dir (Scherbov vd., 2016). Bu 3 K (ya da 3D) varolan Türk göç kültürü (Sirkeci & Cohen, 2016; Sirkeci vd., 2012; Sirkeci, 2006a; 2006b) ile bir araya geldiğinde Türkleri halihazırda büyük Türkiyeli diaspora nüfuslarının var olduğu Almanya, Fransa, Avusturya, Birleşik Krallık ve İsveç gibi ülkelere yönlendirme ihtimali vardır.

Türkiye'deki hareketliler ve mülteciler

Bir göç ülkesi ve “güvenlik ülkesi” olarak Türkiye 1920'lerdeki kuruluşundan bu yana dünyanın dört bir yanından mülteciler dahil göçmenleri çekti. Resmi olarak Türkiye'nin Suriyeliler dahil 3 milyondan fazla koruma başvurusu aldığını ve bunun yanında 2002 ve 2015 arasında oturma iznine sahip 2,442,159 düzenli göçmenin geldiğini biliyoruz.⁵ Düzenli göçmenler arasında Almanya gübülükelerden geri dönen göçmenler veya ikinci veya üçüncü kuşak göçmen çocukları çoğunluğu oluşturmaktadır. 2000 Genel Nüfus Sayımı verilerine göre bunların yüzde 32.5'ünü Alman vatandaşları oluşturdu. Onları yüzde 13,4 ile Bulgar vatandaşları takip etti. Ülkedeki toplam 1,260,530 yurt dışı doğumlu nüfusun yüzde 84'den fazlasını Türk vatandaşları oluşturuyordu (Sirkeci, Cohen, Can, 2012 ve Sirkeci & Zeyneloğlu, 2014).

Daha yakın tarihli raporlar yurt dışı doğumlu nüfusun 1,4 milyonun üzerinde olduğunu belirtmekle birlikte bu sayıların güvenilirliği genel olarak sorgulanmaktadır. Sınır istatistiklerini analiz ettiğimizde örneğin, 1995 ve 2015 arasında 7 milyon 11bin 745 kişilik bir artış nüfus ortaya çıkıyor (Sirkeci & Martin, 2014; GİGM, 2016). Sonuç olarak, Türkiye'de göç ve sığınma istatistiklerinin güvenilir ve tam olmadığını belirtmeliyiz. Ancak, ülkede önemli

⁵ http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-tarihi_363_380 Erişim: 4/12/2016. Ülkedeki uzun süreli güvensizlik ortamının bir sonucu olarak Iraklıların en kalabalık göçmen grubu olması şartırcı değil (bkz. Sirkeci, 2004; 2005b; 2006b)

büyükte yurt dışı doğumlu bir nüfusun varlığı ve bunların özellikle büyük şehirler ve kıyı şehirlerinde yoğunlaştığını kesinlikle söyleyebiliriz. Aralarında çok sayıda Almanyalı, Rusyalı ve Britanyalı olmakla birlikte tüm göçmen kategorileri içerisinde baskın olan grupların Suriyeliler, Iraklılar ve Afganlar olduğunu görüyoruz. 2015 yılındaki tabiyet itibarıyla en kalabalık 10 göçmen grubunun tamamının Orta Doğu ve eski Sovyet ülkelerinden olduğu görülüyor (Tablo 1).

Tablo 1. Türkiye’de oturma izni olanlar arasındaki en kalabalık 10 tabiyet grubu, 2015.

Tabiyet	Nüfus	Tabiyet	Nüfus	Tabiyet	Nüfus
Irak	33,202	Rusya	22,377	Libya	14,421
Suriye	32,578	Gürcistan	19,242	İran	14,276
Azerbaycan	32,476	Ukrayna	16,951	Diğerleri	199,554
Türkmenistan	22,891	Özbekistan	14,927	TOPLAM	422,895

Kaynak: GİGM (2016)

Avrupa ve başka ülkelerdeki Türkiyeli diaspora nüfuslarının büyüklüğüyle kıyaslandığında bu sayıların küçükü olduğunu söyleyebiliriz. Ancak 2005 ve 2015 yılları arasında temel göç koridorlarında ne göç akımlarının tersine döndüğünü ve bu ülkelerden Türkiye’ye gelen göçmenlerin Türkiye’den gidenlerin sayısını aştığını görüyoruz. 2015 yılında Türkiye’nin verdiği oturma izni sayısı 422,895 idi ve bu sayı 2014’e göre yüzde 11 ve 2013’e göre yüzde 35 daha yüksektir⁶. Bunların 202,403’ü kısa süreli oturma izinleri, 73,705’i ailelere verilmiş izinler, 67,529’u öğrenci oturma izinleri ve 62,756’sı çalışma iznine dayalı oturma izinlerinden oluşmaktaydı.

Bu makalede özellikle Suriye (2,8 milyon), Irak (125,879), Afganistan (113,756), İran (28,534), ve diğer ülkelerden (12,195) gelen mültecilerle ilgileniyoruz.⁷ Son on yılda Türkiye’de yapılan sığınma başvuruları toplam 216,351’dir ve 2015’de ikiye katlanıp 64,232’ye çıkana dek tedrici olarak artmıştır (Tablo 2).⁸

Tablo 2. Türkiye’de yapılan sığınma başvuruları, 2005-2015.

Yıl	Sayı	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı	Yıl	Sayı
2005	2,935	2008	12,002	2011	17,925	2014	34,112
2006	3,550	2009	6,792	2012	29,678	2015	64,232
2007	5,882	2010	8,932	2013	30,311	TOPLAM	216,351

Kaynak: GİGM (2016)

2015 yılında, kolluk kuvvetleri 73,422’si Suriyeli olmak üzere 146,485 düzensiz göçmeni yakalamışlar. 2016’da, 69,755 Suriyeli ile birlikte 31,360

⁶ http://www.goc.gov.tr/icerik3/ikamet-izinleri_363_378_4709 Erişim: 4/10/2016.

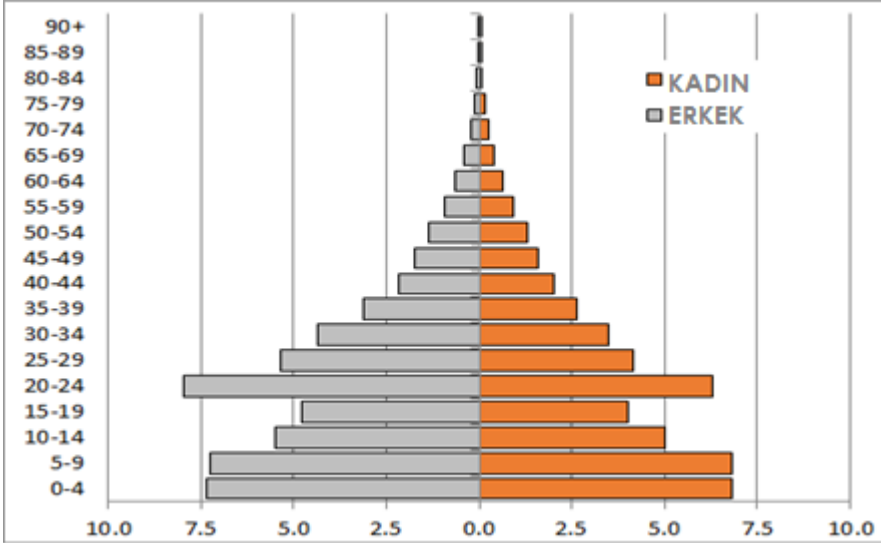
⁷ BMMYK (2016) Turkey Fact Sheet. <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/download.php?id=11928>.

⁸ http://www.goc.gov.tr/icerik6/uluslararasi-koruma_363_378_4712_icerik Erişim: 4/12/2016. Sayıların görece az olmasının nedeni kısmen Türkiye’nin Cenevre Sözleşmesine uyguladığı coğrafi sınırlama nedeniyledir (bkz. Sirkeci & Pusch, 2016; Kirişçi, 1996).

Afgan, 30,947 Iraklı, ve 19,317 Pakistanlı ve toplamda 174,466 kişi yakalanmış. Dolayısıyla 1998'den bu yana yakalanan düzensiz göçmenlerin toplam sayısı 1,281,969 olmuştur.⁹ 2015 ve 2016 yıllarında yakalanan göçmen kaçakçısı sayısı da ciddi biçimde artmıştır. 2014'te 1,506 olan sayı 2015'te 4,471 ve 2016'da 3,314 olarak kaydedilmiştir. 2013 AB-Türkiye geri kabul anlaşması çerçevesinde de 2016 yılı Nisan ayından 2017 Şubat ayına kadar toplam 898 göçmen geri alınmış.

Suriyeliler Türkiye'deki en kalabalık göçmen grup haline geldiler ve yakın gelecekte göç tartışmalarının merkezinde yer almaya devam edecekler. Nüfusunun yüzde 38.7'si 15 yaşın altında olan Suriyeliler genç bir nüfus profiline sahipler. Türkiye'de ise bu grup nüfusun yüzde 24'ünü oluşturmaktadır. Suriyeliler içinde 55 yaş altı grupta çoğunluğu erkekler (yüzde 53.3) oluştururken 55 yaş üzerinde kadınlar çoğunluk (yüzde 51.2) (Şekil 1 ve Eklerde Tablo A1). Türkiye'ye Suriyeli göçü Türkiye'nin etnik azınlıkları itibariyle de ele alınmalıdır. Türkiye'nin güney sınırı boyunca yaşayan Kürtçe ve Arapça konuşan azınlıkların sınırın öte yanındaki Suriyelilerle dostluk ve akrabalık bağları zaten vardı. Bu gelen Suriyeli mültecilerin önemli bir kısmının bu bölgede yoğunlaşmış olmasının da kısmen nedenidir. Ancak büyük metropoller İstanbul, İzmir ve Bursa en çok Suriyeli göçmen barındıran illerin başında gelmektedir (Harita 1).

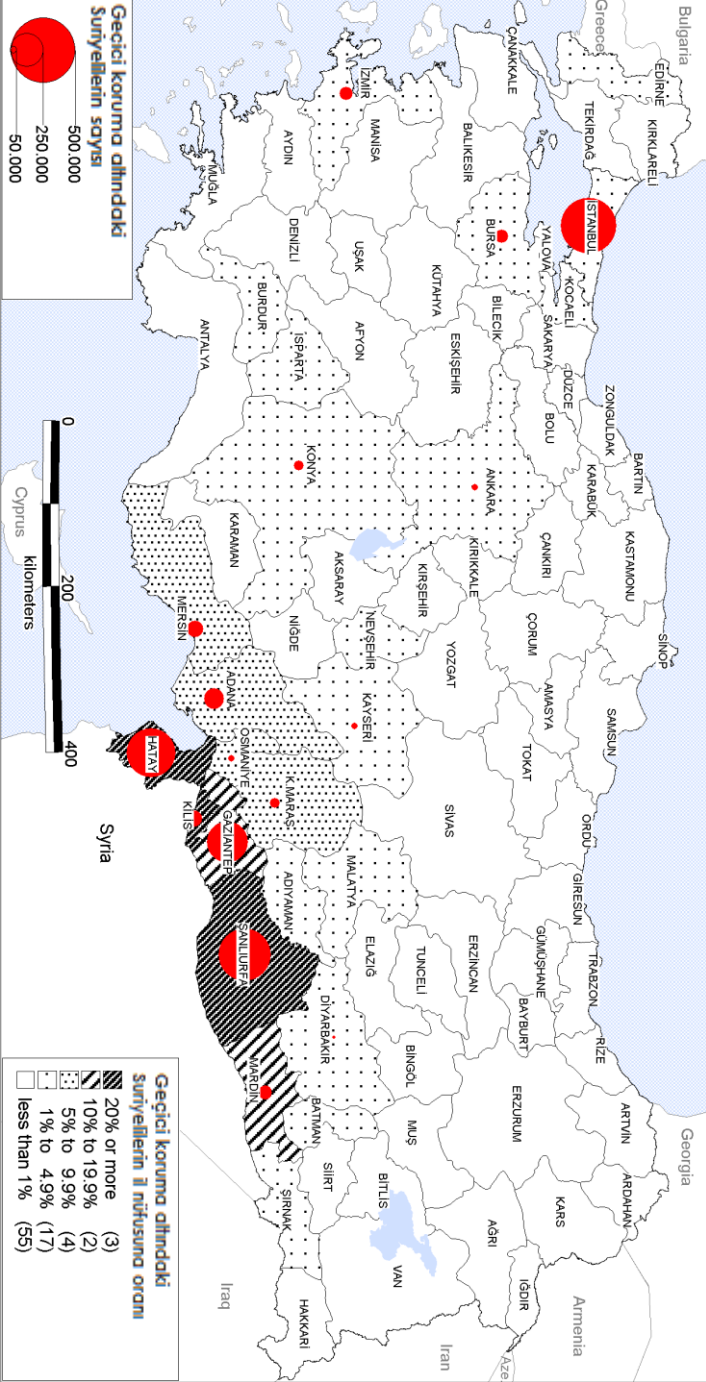
Şekil 2. Türkiye'deki Suriyelilerin nüfus piramidi

Kaynak: GİGM, http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713. Erişim: 1/12/2016.

⁹ http://www.goc.gov.tr/icerik3/duzensiz-goc_363_378_4710 Erişim: 4/10/2016.

Harita 1. Syrians distribution across provinces of Turkey, 2016.

Kaynak: GİGM: <http://www.goc.gov.tr/icerik/3/gecici-koruma> 363 378 4713

Sınır illeri Kilis, Hatay, Şanlıurfa ve Gaziantep'te nüfusun yoğunlaşmasında kritik düzeylere ulaşılmıştır. Bazı illerde oran yüzde 93'e dek yükselmiştir (Ek Tablo A2). Bunun özellikle okul, sağlık ve barınma alanlarındaki kamu hizmetleri açısından yerel düzeyde çok büyük etkileri olacağı açıktır. Örneğin Temmuz 2016 itibariyle Suriyeli çocukların sadece yüzde 15'inin okula kayıtlı olduğu belirtilmekteydi¹⁰. Bu çocuklara Türkiye'nin geri kalanına sunulan düzeyde okul ve eğitim imkanı sağlamak için hükümetin 40 binden fazla yeni derslik ve 80 bin kadar yeni öğretmen ihtiyaç duyacağı hesaplanmaktaydı. Kamu hizmetleri üzerindeki bu baskılar güvensizlik ortamı algısını güçlendirecektir ve dolayısıyla dışa göç baskısını hem yerli hem de mülteci nüfus arasında artıracaktır. Ancak mültecilerin ekonomiye etkisinin tam olarak anlaşılması için henüz erken. Ortada hem olumlu hem olumsuz etkilerin olduğunu gösteren çalışmalar ve raporlar mevcut (bkz. Lordoğlu & Aslan, 2015). Aralık 2016 itibariyle Suriyelilerin sadece yüzde 9 kadarı (258,597) Suriye sınırına 200 km mesafede kurulmuş olan çeşitli mülteci kamplarında yaşamaktaydı (Tablo 3).

Tablo 3. Türkiye'de kamplarda kalan Suriyeli nüfusun iller itibariyle dağılımı, 29 Aralık 2016.

İl	Nüfus	İl	Nüfus	İl	Nüfus
Sanliurfa	114,218	Kahramanmaraş	17,968	Osmaniye	7,250
Gaziantep	39,082	Malatya	10,301	Mardin	4,113
Kilis	36,338	Adiyaman	9,589	Adana	341
Hatay	19,397			Toplam	258,597

Kaynak: GİGM (2016)

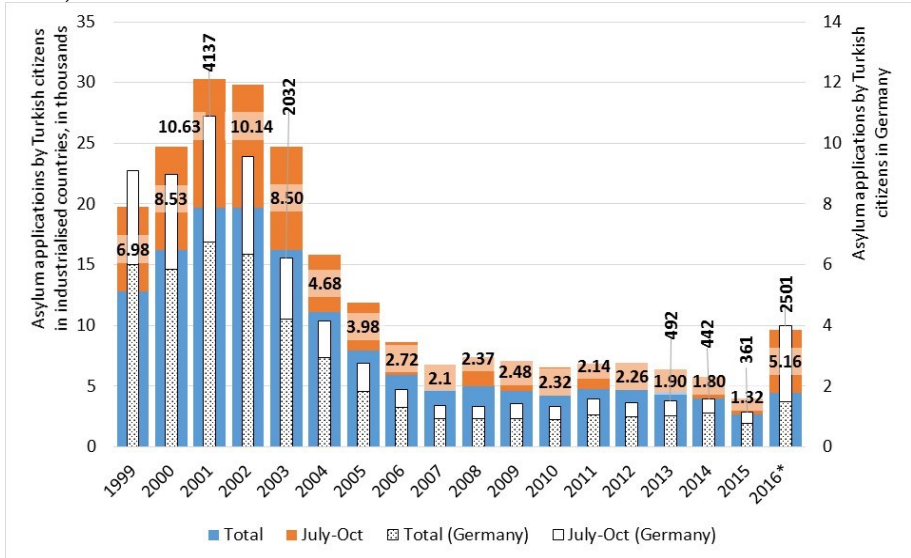
Türkiye'nin AB ile 2013 yılında imzaladığı geri kabul anlaşması, muhtemelen 2015 yılının ikinci yarısında ve 2016 başında (Yunanistan ve Bulgaristan'a doğru) sınır geçişlerinde görülen ani ve büyük artışın nedenlerinden birisidir. Çünkü anlaşma 2013'te imzalanırken 3 yıl içinde yürürlüğe gireceği belirtilmişti. Dolayısıyla geri gönderilme riskini almak istemeyen bir milyondan fazla mülteci yaşamlarını riske atmak pahasına da olsa izinsiz olarak sınırı (Ege Denizi'ni) geçmeye çalıştı. AB ile anlaşmalar çerçevesinde şimdiye kadar sadece 2,655 Suriyeli yerleştirildi ve buna karşılık az sayıda düzensiz göçmen Türkiye tarafından geri alındı. Geri kabul edilenlerin yaklaşık yarısı Pakistan ve Afganistan kökenlilerden oluşuyordu (GİGM, 2016). Türkiye'deki koruma ihtiyacı olan yabacıların ülkeyi terketmelerini anlarken, başka ülkelerde insani koruma için başvuran Türk vatandaşlarına ve bir güvensizlik ülkesi olarak Türkiye'ye de bakmalıyız.

¹⁰ Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre 625 bin Suriyeli çocuktan sadece 170 bin kadan okula kayıt yaptırabilmişti. Bkz. <http://www.hurriyetdailynews.com/less-than-one-third-of-syrian-children-in-turkey-in-formal-education.aspx?pageID=238&nID=101498&NewsCatID=341>. Erişim: 1/10/2016.

Türkiye'den mülteciler ve bir güvensizlik ülkesi olarak Türkiye

“Güvenlik ülkeleri” diyebileceğimiz müreffeh ülkelerin vatandaşları da başka ülkelere sığınma için başvurabiliyor ancak sayılar gözardı edilecek kadar az. Örneğin başka ülkelerde sığınma başvurusunda bulunan Alman vatandaşlarının sayısı 1999-2016 arasında yıllık ortalama 40-50 kadardı. Bu güvenlik ülkelerinden birisi olan Türkiye aynı zamanda düzenli mülteci üreten bir güvensizlik ülkesidir (Eklerde Tablo A4). Sanayileşmiş ülkelerde sığınma başvurusunda bulunan Türk vatandaşlarının sayısı 1980 askeri darbesi ve 2011 arasında bir milyonu aşmış idi (Sirkeci & Esipova, 2013) ve 1999 Ocak ayı ile 2016 Ekim ayı arasında sığınma başvurusunda bulunanların sayısı 233,091 oldu (Şekil 3). 2015'in ikinci yarısından itibaren Türk vatandaşlarının sığınma başvurularında önemli bir artış görüldü. Örneğin Türk vatandaşlarının AB ülkelerinde yaptıkları sığınma başvuruları 2016'nın ilk çeyreğinde yüzde 48, ikinci çeyreğinde ise yüzde 100 artarken (Eurostat, 2016), üçüncü çeyrekte sığınma başvuruları 2015'te 985 iken 2016'da 3,779'a çıktı. Bu sayılar 2017 ve sonrasında daha büyük artışla görüleceğinin habercisi.

Şekil 3. Türk vatandaşlarının sığınma başvurusu yaptıkları 38 Avrupa ve 6 Avrupa dışı ülke (Avusturalya, Kanada, Japonya, Yeni Zelanda, Güney Kore, ABD), 1999 -2016

Kaynak: BMMYK. * Sadece Ocak-Ekim dönemi

Şekil 3'te gördüğümüz eğilimlerde çarpıcı olan aniden çıkış gösteren ama beklediğimiz bir şey: Darbe girişiminin olduğu 2016 Temmuz ayından itibaren sığınma başvurularında büyük artış görüldü. Eklerde Tablo A3'te görüldüğü üzere, 2016'nda Ocak-Ekim döneminde Türk vatandaşlarının başka ülkelere yaptıkları sığınma başvurularında 2015 yılının aynı dönemine göre yüzde 140

artış görüldü. Temmuz-Ekim 2016 dönemindeki başvurular (5,161) ise 2015'in aynı dönemine göre dört kat arttı. Artış Almanya özelinde daha da büyük oldu. 2016 yılındaki başvurular üç buçuk kat artarken Temmuz-Ekim döneminde 2015 yılına (361) kıyasla 7 kat artış göstererek 2,501'e ulaştı.

Göç ve çatışma modeli (Sirkeci, 2009) kapsamında düşündüğümüzde bu artışları bekliyorduk, çünkü başarısız darbe girişimi sonrası gelen operasyonlarla hükümetin on binlerce kamu görevlisini kitlesel biçimde işten çıkarması, bunların bir kısmının tutuklanması genel güvensizlik ortamının güçlendiğini gösteriyordu. Bu Türkiye'den artan oranda sığınma başvurularının yapılacağı bir dönemin başlangıcı olarak görülebilir. Türkiye zaten 1990'larda ve 2000'lerin başında en çok sığınmacı üreten ülkeler arasındaydı (Sirkeci, 2006; Sirkeci & Esipova, 2013). Yurt dışındaki Türkiyeli nüfusun en büyük kısmını barındıran bir ülke olarak Almanya, tarihsel olarak da sığınma başvuruları açısından da en popüler ülke olarak göze çarpıyor. Bunun en temel nedeni sığınmacı göçünün diğer göç akımlarından sadece idari kategori ve işlemler olarak biraz farklı olması ancak göç ağlarının rolü açısından ise farksız olmasıdır. Önceki çalışmalarımda Almanya'ya göç akımlarında misafir işçi ve sığınmacı gibi farklı kategoriler arasında önemli ölçüde geçişkenlik olduğunu göstermiştim (Sirkeci, 2006). Almanya'ya yönelen sığınma ve göçmen sayılarının yüksekliği bu ülkede var olan büyük Türkiyeli diasporası nedeniyleledir.

Eğer bu sayıların yılın geri kalanında da aynı hızda artacağını ve devam edeceğini varsayarsak ve Türkiye'de güvensizlik ortamı algısının artacağını tahmin edersek, Almanya'ya yönelen sığınmacı başvurularının 2000'lerdeki düzey olan 5,000'i geçeceğini söyleyebiliriz. Yıl sonunda 38 Avrupa ülkesi ve 6 Avrupa dışı ülke içinde Türk sığınmacı başvurularının 11,500 seviyesini geçebileceğini tahmin edebiliriz. Bu Türkiye'nin 'güvenli ülke' olma konumunun ortadan kalkması anlamına gelir.

Bu artan biçimde kutuplaşan ve istikrarsızlaşan ve aynı zaman da 3 milyondan fazla mülteci barındıran bir ülke olan Türkiye için kaygı verici bir durumdur. Özellikle başarısız darbe girişimi sonrası olağan üstü hal ilanı ile başlayan kitlesel işten çıkarmaların hedef aldığı kesimlerin hakimler, savcılar, akademisyenler ve orta ve üst düzey kamu görevlilerini de içerdiğine dikkat edersek Türkiye'den göçün büyük oranda iyi eğitilmiş kalifiye nüfusu kapsayacağını görebiliriz. Bu nüfusun göç için gerekli olan donanım ve imkanlarının daha iyi olduğunu gerekli beşeri ve sosyal sermayeye sahip olduklarını tahmin edebiliriz. Dolayısıyla göçün gerektirdiği maliyetleri ve sıkıntıları aşmaları daha muhtemeldir. Kitlesel işten çıkarmalarla hükümet, işini kaybeden 115 bin ve tutuklanan 83 bin kişi arasında kıdemli ve eğitilmiş olan şu grupları hedef aldı: 3,800 hakim ve savcı, 6,300 akademisyen. Bunlar Türkiye için net beyin göçü göstergeleri olarak alınmalıdır. Ancak aynı zamanda bu sayılar önümüzdeki yıllarda da düzenli ve önemli sayıda yurt dışına göçün devam edeceğini göstermektedir. Çatışma ve göç modeli ile ileri sürdüğümüz üzere, güvensizlik ortamının etkileri ve sonuçları çatışmanın ortadan

kalkmasından sonra da devam edebilmektedir. Dolayısıyla göç bugünkü olumsuz ortam değişse dahi devam edecektir. Ayrıca bu güvensizlik ortamının sadece Türk vatandaşlarını değil Suriyeli ve diğer göçmenleri de etkilediğini unutmamak gerek. Dolayısıyla bunların Türkiye'den göçü de AB ve Türkiye arasındaki anlaşmalara bakmaksızın devam edecektir.

Sonuç

Türkiye bir kez daha güvensizlik ülkesi ve köken ülke olarak önemli sayıda vatandaşının sanayileşmiş ülkelerde sığınma başvurusu yaptığına şahit oluyor. On yıllık görece sakin bir dönemin ardından 2016 yılında Türkiye'de güvensizlik ortamı bir kez daha öne çıktı. Ancak bir insani güvenlik ülkesi olarak da milyonlarca Suriyeli ve diğer mülteciye ev sahipliği yapıyor. Belki bunların da önemli bir kısmı daha istikrarlı ve demokratik başka ülkelere yerleşmeyi umuyorlar. Suriye'de ateşkes ülkeyi terkeden sığınmacı sayılarını belki azaltabilir ama önemli sayıda Suriyelinin yakında geri döneceğini beklemek safdillik olacaktır. Ortaya çıkan Türkiye-Suriye göç kültürü, yakın gelecekte Suriye'den Türkiye'ye yönelen göç akımlarının devamlılığının da garantisi olacaktır.

Sık terör saldırıları ve komşu ülkelerle ortaya çıkan gerilimler, aynı zamanda yüksek enflasyon, yüksek işsizlik oranı ve yavaş büyüme ile gelen ekonomik bir durgunluk yaşayan Türkiye ilginç bir dönemden geçiyor. Rekabetçi işgücü piyasasının yokluğu ve bölgeler arası büyük gelişmişlik farklarıyla birlikte büyük refah eşitsizlikleri Türkiye'nin kalkınma açığının öne çıkan unsurları. Suriye'de ise kalkınma açığı daha kötü durumdaydı ve 2011'den bu yana süren savaşla birlikte daha da kötüleşti.

Kalkınma açığı sıklıkla katılım ve kitle açıklarıyla elele gider. Katılım Açığı ya da Demokratik Açık siyasi temsil sorunları veya temsilin eksik olması durumunda gündeme gelir. Suriye gibi ülkelerde bazı gruplar temel vatandaşlık haklarından dahi mahrum bırakılıyorlar. Örneğin Esad rejimi 2011'de bazılarına vatandaşlık hakkı verene dek Suriye'deki Kürtlere pasaport vermiyordu (CNN, 2011; HRW, 1996). Benzer demokratik dışlama örnekleri Saddam Hüseyin'in Irak'ında da vardı ve Türkiye'de de halihazırda Kürtlerle bir silahlı çatışma devam ediyor. Ancak bu çatışmaların Suriye'de olduğu kadar keskin olması gerekmiyor. Siyasette bir grubun uzun süre dışlanması, dezavantajlı olması ve hükümet olma umudunu yitirmesi siyasi güvensizlik algısına yol açar ve dolayısıyla da insanları göçe yönlendirebilir. Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşullar ve artan biçimde otoriterleşen ve muhafazakarlaşan dini motifleri güçlü bir hükümet seküler azınlık üzerinde siyasi baskı yaratmaktadır. Seküleristler ve diğer muhalif gruplar hükümette yer alma ihtimali olmadığı için halihazırda yorulmuş ve umutsuzlupa kapılmış durumdadır. Kitlesele işten çıkarmalar, tutuklamalar ve bunların geniş kesimlere olan yayın etkileri ve kutuplaşma ülkeyi güvensiz bir yer yapmaktadır.

Kitle Açığı ya da demografik açık yüksek doğurganlık hızı ve büyüyen nüfus karşısında sınırlı iş imkanları ve fırsat yaratılmasından

kaynaklanmaktadır. Gelişmekte olan dünyadaki kaynak ülkelerin çoğunluğu yüksek doğurganlık hızlarına ve büyüyen nüfuslara sahipler. Buna karşılık göç edilen ülkeler durağan ya da azalan nüfuslara sahipler ve genel olarak yaşlanan nüfuslar ve doğurganlık hızları düşük. Bu yüksek doğurganlık hızı olan ülkelerde göç baskısına artırmaktadır. Türkiye'nin doğurganlık hızları Avrupalı komşularından yüksek ancak Orta Doğulu komşuları Suriye ve Irak'tan düşüktür. Bunun anlamı yakın gelecekte Avrupa'ya yönelen dış göç baskısının varlığı ve Orta Doğu'dan Türkiye'ye doğru göç baskısının varlığının devam edeceği.

Bu üç açık bugün dünyada gördüğümüz insan hareketliliğinin çoğunun temel nedenini oluşturmaktadır. Dolayısıyla göçü hedef alan politikalar mutlaka bu üç açığı kapatmayı hedeflemesi gereklidir. Bu açıklar insani güvenlik ortamının ve iç ve dış göç farketmeksizin göçün ana nedenleridir. Bunu yapmayan politika denemeleri, duvar örmek, dikenli tel germek, Frontex ve Türkiye ve benzeri ülkelerle yapılan anlaşmalar pahalı ve anlamsız fantaziler olmaktan öteye gitmeyecektir.

Kaynakça

- Baser, B. (2015). *Diasporas and homeland conflicts: A comparative perspective*. Farnham: Ashgate.
- Carrera, S., Blockmans, S., Gros, D., & Guild, E. (2015). The EU's Response to the Refugee Crisis: Taking Stock and Setting Policy Priorities. *CEPS Essay*, (20/16). Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2715460> Accessed: 10/10/16.
- CNN (2011, April 8). Stateless Kurds in Syria granted citizenship. <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/meast/04/07/syria.kurdish.citizenship/>. Accessed 29/9/2016.
- Delay, G. (2015). Forming Turkey's Next Government: What are the Implications for Polarization and Policies? German Marshall Fund. <http://www.gmfus.org/publications/forming-turkeys-next-government>. Accessed: 19/10/16.
- GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (2016). Göç İstatistikleri. http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-istatistikleri_363_378. Erişim: 4/12/16.
- Dressler, M. (2013). *Writing religion: the making of Turkish Alevi Islam*. Oxford: Oxford University Press.
- Eдиеv, D. M., & Yücesahin, M. M. (2016). Contribution of migration to replacement of population in Turkey. *Migration Letters*, 13(3), 377.
- Eurostat (2016). First time asylum applicants in the EU-28 by citizenship, Q2 2015 – Q2 2016.png http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:First_time_asylum_applicants_in_the_EU-28_by_citizenship_Q2_2015_%E2%80%93_Q2_2016.png. Accessed 12/12/2016.
- Genç, H. D., & Öner, N. A. Ş. (2016). Stuck in the Aegean: Syrians leaving Turkey face European barriers. In: Sirkeci, I. and Pusch, B. (eds), *Turkish Migration Policy*, London: Transnational Press London, pp.127-148.
- Gül, E. & Çevik, B. (2015). 2013 Verileriyle Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması. Is Bankasi. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/ar_07_2015.pdf Accessed: 01/10/16.
- HRW (1996). Syria, The Silenced Kurds. <https://www.hrw.org/reports/1996/Syria.htm>. Accessed 29/9/2016.
- Issa, T. (Ed.). (2017). *Alevi in Europe: Voices of Migration, Culture and Identity*. London, New York: Routledge.
- Kaya, A. (2015). Islamisation of Turkey under the AKP rule: Empowering family, faith and charity. *South European Society and Politics*, 20(1), 47-69.
- Keeley, B. (2015). *Income Inequality: The Gap between Rich and Poor*, Paris: OECD Publishing. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264246010-en>.

- Kirişçi, K. (1996). Is Turkey Lifting the 'Geographical Limitation'?—The November 1994 Regulation on Asylum in Turkey. *International Journal of Refugee Law*, 8(3), 293-318.
- Kosnick, K. (2004). 'Speaking in One's Own Voice': Representational Strategies of Alevi Turkish Migrants on Open- Access Television in Berlin. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 30(5), 979-994.
- Kulu-Glasgow, I., & Leerkes, A. (2013). Restricting Turkish marriage migration? National policy, couples' coping strategies and international obligations. *Migration Letters*, 10(3), 369.
- Lievens, J. (1999). Family-forming migration from Turkey and Morocco to Belgium: The demand for marriage partners from the countries of origin. *International Migration Review*, 33(3), pp. 717-744.
- Lordoğlu, K., & Aslan, M. (2015). Araştırma - Saha Notları: Beş Sınır Kenti ve İşgücü Piyasalarında Değişim: 2011-2014. *Göç Dergisi*, 2(2), 249-267.
- Martin, P.L. (1991). *The unfinished story: Turkish labour migration to Western Europe: with special reference to the Federal Republic of Germany* (Vol. 84). Geneva: ILO.
- Martin, P.L. (2016). Wither US migration. *Migration Letters*, 13(2):295-306.
- Martin, P.L. & Sirkeci, I. (2017). Recruitment, remittances, and returns. In: Reinert, Kenneth A. (Ed.). *Handbook on Globalisation and Development*. Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA: Edward Elgar, chapter 18, pp. 569-603.
- Massicard, É. (2013). *The Alevi in Turkey and Europe: identity and managing territorial diversity*. London, New York: Routledge.
- McDowall, D. (1996). *Modern History of the Kurds*. New York: IB Tauris.
- Milan, F. F. (2016). Turkey: What Hides Behind a Failed Coup Attempt. *The RUSI Journal*, 161(4), 28-32.
- Öner, N. A. S., & Genç, D. (2015). Vulnerability leading to mobility: Syrians' exodus from Turkey. *Migration Letters*, 12(3), 251-262.
- Pusch, B. & Sirkeci, I. (2016). Introduction: Turkish migration policy at a glance. In: Sirkeci, I. and Pusch, B. (eds), *Turkish Migration Policy*, London: TPLondon, pp.9-22.
- Reniers, G. (1999). On the history and selectivity of Turkish and Moroccan migration to Belgium. *International Migration*, 37(4), 679-713.
- Sağiroğlu, A.Z. (2016). Turkey's migration law and policy: is it a new era? In: Sirkeci, I. and Pusch, B. (eds), *Turkish Migration Policy*, London: Transnational Press London, pp.41-54.
- Scherbov, S., Mamolo, M., et al. (2016). European Demographic Datasheet 2016. <http://www.populationeurope.org/>. Accessed: 01/10/2016.
- Shankland, D. (2003). *The Alevi in Turkey: the emergence of a secular Islamic tradition*. London, New York: Routledge.
- Sirkeci, I. (2000). Exploring the Kurdish population in the Turkish context. *GENUS, an International Journal of Demography*, 56(1-2): 149-175.
- Sirkeci, I. (2003a). Migration from Turkey to Germany: an ethnic analysis, *New Perspectives on Turkey*, 2003(28-29): 189-208.
- Sirkeci, I. (2003b). *Migration, ethnicity and conflict: the environment of insecurity and Turkish Kurdish international migration*. PhD Dissertation, University of Sheffield.
- Sirkeci, I. (2004). Iraqi International Migration: Potentials for the Post-war Period, *Population Review*, 43(1): 37-49.
- Sirkeci, I. (2005a). Diaspora: Turkish. In: M. Gibney and R. Hansen (eds.) *Immigration and Asylum from 1900 to the Present*, Santa Barbara: ABC-CLIO, pp.607-610.
- Sirkeci, I. (2005b). War in Iraq: environment of insecurity and international migration, *International Migration*, 43(4): 197-214.
- Sirkeci, I. (2006a). The Environment of Insecurity in Turkey and the Emigration of Turkish Kurds to Germany. New York: Edwin Mellen Press.
- Sirkeci, I. (2006b). Ethnic conflict, wars and international migration of Turkmen: evidence from Iraq, *Migration Letters*, 3(1): 31-43.
- Sirkeci, I. (2009). Transnational mobility and conflict. *Migration Letters*, 6(1), 3-14.
- Sirkeci, I. (2013). Population Change and Migration in Europe and the UK. In: Drew, J. & Bond, M. (eds). *The UK & Europe: Costs, Benefits, Options. The Regent's Report*. London: Regent's University London, pp.16-26.
- Sirkeci, I. & Cohen, J. H. (2016). Cultures of migration and conflict in contemporary human mobility in Turkey. *European Review*, 24(3): 381-396.

- Sirkeci, I. & Esipova, N. (2013). Turkish migration in Europe and desire to migrate to and from Turkey. *Border Crossing*, 3(1), 1-13.
- Sirkeci, I. & Martin, P. L. (2014). Sources of Irregularity and Managing Migration: The Case of Turkey. *Border Crossing*, 4(1-2), pp.1-16.
- Sirkeci, I. & Martin, P.L. (2016). Editorial: The Migration Conference and 13 years of Migration Letters. *Migration Letters*, 13(3):329-332.
- Sirkeci, I. & Zeyneloğlu, S. (2014). Abwanderung aus Deutschland in die Türkei: Eine Trendwende im Migrationsgeschehen? In: Alscher, S. & Krienbriek, A. (eds.) *Abwanderung von Türkeistämmigen: Wer verlässt Deutschland und warum?* Germany: BAMF, pp.30-85.
- Sirkeci, I., Cohen, J. & Can, N. (2012). Internal mobility of foreign-born in Turkey. In: Finney, N. & Catney, G. (eds.) *Minority Internal Migration in Europe*. Farnham: Ashgate, pp.175-193.
- Sirkeci, I., Cohen, J. H., & Yazgan, P. (2012). Turkish culture of migration: Flows between Turkey and Germany, socio-economic development and conflict. *Migration Letters*, 9(1), 33-46.
- Sirkeci, I., Seker, B.D., & Caglar, A. (eds.) (2015). *Turkish Migration, Identity and Integration*. London, UK: Transnational Press London.
- Sirkeci, I., Bilecen, T., Costu, Y., Dedeoglu, S., Kesici, M.R., Tilbe, F., Unutulmaz, K.O. (2016). *Little Turkey in Great Britain*. London: Transnational Press London.
- Sözen, Ü.S. (2016). Fragile balance of EU-Turkey readmission agreement. In: Sirkeci, I. & Pusch, B. (eds), *Turkish Migration Policy*, London: Transnational Press London, pp.149-168.
- Thielemann, E. R., Williams, R. and Boswell, C. (2010). *What system of burden-sharing between Member States for the reception of asylum seekers?* PE 419.620. European Parliament, Brussels, Belgium.
- White, P. J., & Jongerden, J. (Eds.). (2003). *Turkey's Alevi enigma: a comprehensive overview*. Leiden: Brill.
- World Bank (2016). World Development Indicators. Last updated: 14/10/2016. data.worldbank.org.
- Yazgan, P., Utku, D. E., & Sirkeci, I. (2015). Syrian crisis and migration. *Migration Letters*, 12(3), 181-192.
- Yeğen, M. (2007). Turkish nationalism and the Kurdish question. *Ethnic and Racial Studies*, 30(1), 119-151.

Ekler

Tablo A1. Türkiye’de kayıtlı Suriyeli sığınmacıların cinsiyet ve yaşa göre dağılımı, 2016

Yaş grubu	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	210,027	195,557	405,584
5-9	203,325	191,888	395,213
10-14	154,737	141,057	295,794
15-19	135,394	113,558	248,952
20-24	225,234	177,832	403,066
25-29	150,877	116,890	267,767
30-34	122,530	97,781	220,311
35-39	87,591	74,652	162,243
40-44	60,278	56,830	117,108
45-49	48,656	44,780	93,436
50-54	37,889	36,620	74,509
55-59	25,549	25,640	51,189
60-64	17,780	18,209	35,989
65-69	11,417	11,807	23,224
70-74	6,185	7,175	13,360
75-79	3,797	4,542	8,339
80-84	1,989	2,548	4,537
85-89	1,082	1,255	2,337
90+	442	587	1,029
Toplam	1,504,779	1,319,208	2,823,987

Kaynak: GİGM, 3/1/2017. <http://www.qoc.gov.tr/icerik3/qecici-koruma> 363 378 4713

Tablo A2. Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların buldukları iller ve il nüfuslarına oranları

İl	Suriyeli	Toplam	Oran	İl	Suriyeli	Toplam	Oran
Toplam	2,823,987	78,741,053	3.59				
Adana	149,760	2,183,167	6.86	K.Maras	86,878	1,096,610	7.92
Adıyaman	24,752	602,774	4.11	Karabuk	373	236,978	0.16
Afyon	4,173	709,015	0.59	Karaman	508	242,196	0.21
Agri	856	547,210	0.16	Kars	158	292,660	0.05
Aksaray	1,171	386,514	0.30	Kastamonu	738	372,633	0.20
Amasya	217	322,167	0.07	Kayseri	55,399	1,341,056	4.13
Ankara	66,998	5,270,575	1.27	Kirikkale	687	270,271	0.25
Antalya	366	2,288,456	0.02	Kirklareli	2,083	346,973	0.60
Ardahan	76	99,265	0.08	Kirsehir	690	225,562	0.31
Artvin	40	168,370	0.02	Kilis	122,236	1,610,655	93.56
Aydın	7,392	1,053,506	0.70	Kocaeli	27,422	1,780,055	1.54
Balikesir	1,876	1,186,688	0.16	Konya	70,185	2,130,544	3.29
Bartın	40	190,708	0.02	Kutahya	347	571,463	0.06
Batman	19,377	566,633	3.42	Malatya	20,751	772,904	2.68
Bayburt	39	78,550	0.05	Manisa	5,884	1,380,366	0.43
Bilecik	511	212,361	0.24	Mardin	93,527	796,591	11.74
Bingöl	718	267,184	0.27	Mersin	139,811	1,745,221	8.01
Bitlis	653	340,449	0.19	Mugla	8,517	908,877	0.94
Bolu	1,035	291,095	0.36	Mus	845	408,728	0.21
Burdur	7,813	258,339	3.02	Nevşehir	5,658	286,767	1.97
Bursa	102,915	2,842,547	3.62	Nigde	3,217	346,114	0.93
Canakkale	3,438	513,341	0.67	Ordu	616	728,949	0.08
Cankiri	339	180,945	0.19	Osmaniye	41,622	512,873	8.12
Corum	1,510	525,180	0.29	Rize	628	328,979	0.19
Denizli	7,326	993,442	0.74	Sakarya	6,922	953,181	0.73
Diyarbakir	29,169	1,654,196	1.76	Samsun	4,012	1,279,884	0.31
Duzce	574	360,388	0.16	Siirt	3,173	320,351	0.99
Edirne	6,492	402,537	1.61	Sinop	71	204,133	0.03
Elazig	5,108	574,304	0.89	Sivas	2,181	618,617	0.35
Erzincan	173	222,918	0.08	Sanliurfa	405,150	1,892,320	21.41
Erzurum	511	762,321	0.07	Sirnak	14,335	490,184	2.92
Eskisehir	2,083	826,716	0.25	Tekirdag	5,917	937,910	0.63
Gaziantep	318,243	1,931,836	16.47	Tokat	810	593,990	0.14
Giresun	146	426,686	0.03	Trabzon	2,053	768,417	0.27
Gumushane	67	151,449	0.04	Tunceli	89	86,076	0.10
Hakkari	874	278,775	0.31	Usak	1,202	353,048	0.34
Hatay	379,093	1,533,507	24.72	Van	1,645	1,096,397	0.15
Igdir	81	192,435	0.04	Yalova	2,702	233,009	1.16
Isparta	6,212	421,766	1.47	Yozgat	3,019	419,440	0.72
Istanbul	429,972	14,657,434	2.93	Zonguldak	303	595,907	0.05
Izmir	99,443	4,168,415	2.39				

Kaynak: <http://www.goc.gov.tr/icerik3/qecici-koruma> 363 378 4713. Erişim: 3/1/2017.

Tablo A3. Yıllara göre Türk vatandaşlarının 38 Avrupa ve 6 Avrupa dışı ülkede yaptıkları sığınma başvuruları ve sadece Almanya’da yapılan başvurular, 1999 -2016

	Genel toplam		Sadece Almanya’da	
	Toplam	Temmuz-Ekim	Toplam	Temmuz-Ekim
1999	19,789	6,984	9,094	3,089
2000	24,711	8,530	8,970	3,133
2001	30,320	10,627	10,887	4,137
2002	29,810	10,137	9,569	3,235
2003	24,739	8,498	6,235	2,032
2004	15,795	4,684	4,136	1,205
2005	11,907	3,983	2,767	938
2006	8,621	2,720	1,891	580
2007	6,760	2,100	1,368	450
2008	7,360	2,367	1,320	397
2009	7,078	2,476	1,429	503
2010	6,509	2,323	1,340	448
2011	6,887	2,144	1,578	521
2012	6,941	2,256	1,457	454
2013	6,422	1,900	1,521	492
2014	5,797	1,803	1,565	442
2015	4,018	1,322	1,140	361
2016*	9,627	5,161	3,994	2,501
Toplam	233,091	80,015	70,261	24,918

Kaynak: BMMYK. * Ocak-Ekim dönemi.

Tablo A4. Almanya’ya Türk göçü ve sığınma başvuruları, 1961 - 2000

Yıl	ALmanya’daki	Yıl	Toplam Türk	ALmanya’daki Türk
	Türkler (,000)		sığınmacı sayısı	sığınmacı sayısı
1961	9.2	1980-85	105,480	45,640
1966	161.0	1985-90	192,939	90,500
1970	469.2	1991-93	100,909	68,891
1975	1,077.1	1994	25,909	19,118
1980	1,462.4	1995	41,370	33,750
1985	1,400.4	1996	38,260	31,730
1990	1,694.6	1997	32,830	25,940
1997	2,107.4	1998	21,027	11,754
1998	2,110.2	1999	19,789	9,094
1999	2,053.6	2000	24,700	8,970

Kaynak: Sirkeci (2003b): 60; Martin, (1990):21-24.

Turkey's refugees, Syrians and refugees from Turkey: a country of insecurity

Abstract

The European Union (EU) has faced one of its biggest crises with the rise of population inflows through its Eastern and Southern neighbours as well as movements within the Union. In 2016, the main debate that dominated Europe was on restricting migration within and into the EU along with concerns and objections to the refugee quota systems and the sharing of the burden among member states. Turkey emerged as a 'gate keeper' in this crisis and has since been at the centre of debates because of the large Syrian refugee population in the country and billions of Euros it was promised to prevent refugees travelling to Europe. The Syrian crisis produced over 4.8 million refugees with over 2.8 million were based in Turkey by the end of 2016. Turkey with its generous support for Syrian refugees has been confirmed as a 'country of security'. This shadows the darker side of affairs as the very same country has also produced millions of asylum seekers since the 1980 military coup. Current circumstances and fresh evidence indicate that there will be more EU bound refugees coming through and from Turkey.

Keywords: Syrians; international migration; refugees; Turkey; Turkish refugees; asylum seekers; Europe.